

24. 1. 2007

ID: 45808

Neoprávněné užívání cizí věci

Neoprávněné užívání cizí věci – motorového vozidla – přichází v případě nepojízdného vozidla v úvahu jen ve formě pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., a to pokusu na nezpůsobilém předmětu útoku.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 1027/2006, ze dne 6.9.2006)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání podaném obviněným R. N., proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 1. 2006, sp. zn. 11 To 471/2005, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Trutnově pod sp. zn. 4 T 50/2005, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušují usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 1. 2006, sp. zn. 11 To 471/2005, a rozsudek Okresního soudu v Trutnově ze dne 21. 9. 2005, sp. zn. 4 T 50/2005. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Okresnímu soudu v Trutnově přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Trutnově ze dne 21. 9. 2005, sp. zn. 4 T 50/2005, byl obviněný R. N. uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) tr. zák. a pokusem trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 8 odst. 1 tr. zák. a § 249 odst. 1 tr. zák., za které mu byl podle § 247 odst. 1 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání osmi měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou.

Krajský soud v Hradci Králové jako soud druhého stupně usnesením ze dne 16. 1. 2006, sp. zn. 11 To 471/2005, zamítl odvolání obviněného podle § 256 tr. ř.

Shora citované usnesení Krajského soudu v Hradci Králové napadl obviněný R. N. dovoláním podaným prostřednictvím obhájce ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. d) a g) tr. ř., neboť byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení a rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Námítka nesprávného hmotně právního posouzení směřovala proti skutku, který byl soudy kvalifikován jako pokus trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 8 odst. 1 tr. zák. a § 249 odst. 1 tr. zák. Podle názoru dovolatele z vozidla, ve kterém byl přistižen, byla demontována spínací skříňka a palivové čerpadlo, tedy součástky, bez kterých vozidlo není schopno provozu. Jednalo se tudíž o nezpůsobilý objekt skutkové podstaty tohoto trestného činu. K objasnění této skutečnosti by bylo nutné vyslechnout policisty – členy hlídky, která obviněného zadržela. Také okolnost, že obviněný na místo činu přijel v jiném vozidle, nenasvědčuje tomu, že by chtěl spáchat daný trestný čin. Naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. spatřoval obviněný v tom, že hlavní líčení proběhlo v jeho nepřítomnosti, ačkoli se k němu dostavil o 15 minut později. Bez jeho účasti nebylo možné věc spolehlivě rozhodnout, zejména zhodnotit subjektivní stránku trestného činu krádeže. U tohoto trestného činu totiž žádný ze svědků nevyprávěl, že by obviněného viděl rádo vytrhávat nebo jiným způsobem demontovat. Obdobně nebylo prokázáno, že by vozidlo bylo uzamčeno v době, kdy do něj obviněný nastoupil. Obviněný ve vozidle pouze seděl, čekal na příchod jeho majitele, o němž se domníval, že jej zná, jednal tudíž v omylu. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí a věc přikázal odvolacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí, nebo aby podle § 265m odst. 1 tr. ř. sám rozhodl rozsudkem, jehož výrok nespécifikoval.

Obviněný je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká.

Z hlediska naplnění podmínek přípustnosti dovolání uvedených v § 265a tr. ř. Nejvyšší soud shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř., protože bylo rozhodnuto ve druhém stupni, dovolání napadá

pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé a směřuje proti usnesení, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek proti rozhodnutí uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř. Dovolání bylo podáno v zákonné lhůtě u příslušného soudu (§ 265e odst. 1 tr. ř.) a obsahuje náležitosti ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř.

Dovolání jako mimořádný opravný prostředek lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., proto bylo třeba posoudit otázku, zda uplatněné dovolací důvody, označené jako důvody podle § 265b odst. 1 písm. d) a g) tr. ř., lze považovat za důvody uvedené v citovaném ustanovení zákona, jejichž existence je zároveň podmínkou pro provedení přezkumu dovolacím soudem. Námitkami těmto důvodům obsahově odpovídajícími se Nejvyšší soud mohl věcně zabývat.

Podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání. Existence tohoto dovolacího důvodu tedy předpokládá situaci, kdy bylo konáno hlavní líčení nebo veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněného, ač měla být jeho přítomnost umožněna nebo zajištěna. Tím by byl obviněný zkrácen na svém právu, aby věc byla projednána v jeho přítomnosti a bylo mu tak umožněno vyjádřit se ke všem prováděným důkazům. Dovolatelova námitka, podle které bez jeho účasti v hlavním líčení nebylo možné věc spolehlivě rozhodnout a zhodnotit subjektivní stránku činu, obsahově odpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. a podle názoru Nejvyššího soudu se jedná o námitku opodstatněnou.

Podmínky konání hlavního líčení v nepřítomnosti obviněného stanoví trestní řád v § 202 odst. 2. Podle tohoto ustanovení může soud hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného provést, jen když má za to, že lze věc spolehlivě rozhodnout a účelu trestního řízení dosáhnout i bez přítomnosti obviněného a přitom byla obžaloba obviněnému řádně doručena, obviněný byl k hlavnímu líčení včas a řádně předvolán, o skutku, který je předmětem obžaloby, byl už některým orgánem činným v trestním řízení vyslechnut, bylo dodrženo ustanovení o zahájení trestního stíhání (§ 160 tr. ř.) a obviněný byl upozorněn na možnost prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění vyšetřování (§ 166 odst. 1 tr. ř.). Materiální podmínka pro konání hlavního líčení v nepřítomnosti obviněného podle § 202 odst. 2 tr. ř. spočívající v tom, že lze věc spolehlivě rozhodnout a účelu trestního řízení dosáhnout i bez přítomnosti obviněného, nebude splněna např. tehdy, pokud bez výsledku obviněného u hlavního líčení nelze objasnit jeho výdělkové a majetkové poměry a učinit tak závěr, zda a v jakém rozsahu byl schopen plnit vyživovací povinnost a zda a jakou formou zavinění naplnil skutkovou podstatu trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2004, sp. zn. 5 Tdo 420/2004, publikované v Trestněprávní revue 8/2005, str. 211).

Z ustanovení § 202 odst. 3 tr. ř. vyplývá, že o konání hlavního líčení v nepřítomnosti obviněného soud rozhoduje usnesením (srov. též § 119 odst. 1 tr. ř.) a nedostaví-li se obžalovaný k hlavnímu líčení bez řádné omluvy, lze v hlavním líčení protokoly o výsledku svědků, znalců a spoluobviněných přečíst za podmínek uvedených v § 211 tr. ř. Podle § 202 odst. 4 tr. ř. hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného nelze konat, je-li tento ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody nebo jde-li o trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let. V nepřítomnosti obviněného lze tedy hlavní líčení konat jen za současného splnění všech výše uvedených zákonných podmínek (srov. též rozhodnutí č. [70/1980](#) Sb. rozh. tr.)

Dne 21. 4. 2005 rozhodl Okresní soud v Trutnově usnesením podle § 23 odst. 3 tr. ř. o spojení věcí vedených u tohoto soudu pod sp. zn. 2 T 62/2005 a sp. zn. 4 T 50 /2005 ke společnému projednání a rozhodnutí. Jak zjistil Nejvyšší soud ze spisového materiálu (č.l. 64), okresní soud dne 21. 9. 2005 provedl hlavní líčení poté, co podle § 202 odst. 2 tr. ř. rozhodl usnesením, že bude konáno v nepřítomnosti obviněného. Z formálního hlediska byly ve věci splněny podmínky pro konání hlavního líčení v nepřítomnosti obviněného – trestní stíhání bylo ve smyslu § 314b odst. 1 tr. ř. zahájeno doručením návrhů státního zástupce na potrestání soudu (ve věci sp. zn. 2 T 62/2005 č.l. 23 a ve věci sp. zn. 4 T 50 /2005 č.l. 34), předvolání k hlavnímu líčení bylo obviněnému předáno dne 2. 9. 2005 (srov. protokol založený na č.l. 62), o skutcích, které byly předmětem návrhu na potrestání, byl obviněný orgány činnými v přípravném řízení vyslechnut (ve věci sp. zn. 2 T 62/2005 srov. protokol na č.l. 6 a ve věci sp. zn. 4 T 50 /2005 protokol na č.l. 7). Obdobně dovolací soud v dané věci neshledal žádnou z negativních podmínek konání hlavního líčení.

Jako další se Nejvyšší soud zabýval posouzením, zda v dané věci byla splněna materiální podmínka konání hlavního líčení v nepřítomnosti obviněného, tedy zda věc bylo možné spolehlivě rozhodnout a účelu trestního řízení dosáhnout i bez přítomnosti obviněného. Zjistil, že zejména v případě skutku kvalifikovaného jako pokus trestného činu neoprávněného užívání cizí věci tomu tak nebylo. Při těchto úvahách dovolací soud přihlédl k důkazům, které byly k tomuto skutku ve zkráceném přípravném řízení opatřeny a které soud posléze v hlavním líčení provedl, neboť ve smyslu § 2 odst. 12 tr. ř. při rozhodování v hlavním líčení smí soud přihlédnout jen k těm důkazům, které byly při tomto jednání provedeny (tzv. zásada bezprostřednosti).

Podle výroku odsuzujícího rozsudku se obviněný dopustil pokusu trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 8 odst. 1 tr. zák. a § 249 odst. 1 tr. zák. tím, že „dne 8. dubna 2005 v 00.30 hodin na parkovací ploše za hotelem U S. V. ve V., okr. T., nezjištěným způsobem vnikl do zaparkovaného osobního motorového vozidla zn. Škoda 120L, majitelky J. B., ve vozidle demontoval spínací skříňku v úmyslu s vozidlem odjet, byl však na místě přistižen hlídkou Obvodního oddělení Policie ČR ve V.“. Již v tzv. skutkové větě výroku rozsudku okresní soud vyjádřil subjektivní stránku činu užitím právního pojmu „...v úmyslu s vozidlem odjet...“ a ztížil tak přezkoumatelnost svých zjištění. Podkladem právní kvalifikace se však zjevně stalo skutkové zjištění, že obviněný chtěl s vozidlem odjet. Tento skutkový závěr však soud učinil, aniž by provedl jemu odpovídající dokazování. Jak vyplývá z protokolu o předmětném hlavním líčení, soud ze spisu sp. zn. 4 T 50/2005 přečetl úřední záznam Policie České republiky, obvodního oddělení V. ze dne 8. 4. 2005 (č.l. 2), podle kterého hlídka policie spatřila ve voze Škoda 120L obviněného, který měl skloněnou hlavu a snažil se, aby nebyl hlídkou viděn. Jakmile bylo evidentní, že hlídka policie obviněného spatřila, začal předstírat, že si prohlíží elektroinstalaci pod volantem vozidla. Hlídce později vypověděl, že neví, komu vozidlo patří a že si ve vozidle prohlížel elektroinstalaci za účelem opravy, jelikož tato v jeho vozidle nefunguje (srov. úřední záznam č.l. 8-10, který byl u hlavního líčení taktéž čten). Dále byl z tohoto spisu čten protokol o ohledání místa činu (č.l. 17), ze kterého vyplývá, že ve vozidle chybělo víko rozdělovače a kabely od rozdělovače u motoru a na přístrojové desce vozidla chyběly ovládací prvky (ke způsobilosti předmětu popsaného útoku viz níže). Provedení těchto listinných důkazů bez přítomnosti obviněného, resp. jeho výpovědi nemohlo být dostatečným podkladem pro posouzení subjektivní stránky trestného činu, tedy úmyslu obviněného užít vozidlo k jízdě, ani pro vyvrácení jeho tvrzení, že se zajímal o elektroinstalaci ve vozidle z hlediska jejího užití pro opravu vlastního vozu, kterým na místo činu přijel. Dokazování provedené v přípravném řízení závěr o zavinění trestného činu neumožňovalo a v hlavním líčení jej bez důvodných pochybností bez přítomnosti obviněného nebylo možné učinit. Obdobná situace se týkala i skutku kvalifikovaného jako trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) tr. zák., jehož spáchání obviněný taktéž zpochyboval.

Hlavní líčení ve kterém je vyhlášen rozsudek o vině a trestu obviněného je vyvrcholením významné části trestního řízení a završením procesu naplňování účelu trestního řízení. V této fázi trestního řízení je se způsobem a následky spáchání trestného činu v souladu se zásadou veřejnosti řízení preventivně-výchovně působeno na veřejnost. Nejvyšší soud přisvědčil námitce obviněného, podle které bylo hlavní líčení konáno v nepřítomnosti obviněného v rozporu se zákonem, neboť věc nebylo možno spolehlivě rozhodnout a dosáhnout účelu trestního řízení. Tato vada v postupu soudu prvního stupně byla obviněným vytýkána již v odvolání, avšak krajský soud se jí v odvolacím řízení vůbec nezabýval a v odůvodnění napadeného rozhodnutí pouze paušálně zhodnotil soudní řízení jako správné a v souladu se zákonem včetně rozsahu dokazování i hodnocení provedených důkazů soudem prvního stupně. V daném případě vzbuzuje pochybnosti o regulérnosti hlavního líčení i jeho délka. Podle protokolu trvalo pouhých deset minut, během nichž mělo být provedeno dokazování čtením čtyř svědeckých výpovědí, listinných důkazů, přednesen závěrečný návrh státní zástupkyně a vyhlášen odsuzující rozsudek. Je stěží uvěřitelné, že za tak krátký časový úsek mohlo dojít k provedení všech úkonů popsaných v protokolu o hlavním líčení. Na tomto místě lze taktéž poznamenat, že z protokolu na č.l. 62 taktéž nelze zjistit, zda byl obviněný v předvolání k hlavnímu líčení skutečně poučen o možnosti konání hlavního líčení v jeho nepřítomnosti, jak vyžaduje § 211 odst. 1 věta druhá tr. ř. pro možnost čtení výpovědi svědků v hlavním líčení konaném za nepřítomnosti obviněného toliko na základě souhlasu státního zástupce.

Nejvyšší soud tedy považuje námitku, která naplňuje důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř., za oprávněnou. V posuzované trestní věci nebyly splněny zákonné podmínky pro konání hlavního líčení v nepřítomnosti obviněného a tato vada je důvodem pro zrušení usnesení Krajského soudu v Hradci Králové napadeného dovoláním, jakož i rozsudku Okresního soudu v Trutnově.

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Předpokladem jeho uplatnění je námitka nesprávné aplikace ustanovení hmotného práva, tedy hmotně právního posouzení skutku nebo hmotně právního posouzení jiné skutkové okolnosti. Dovolatelovy námitky vytykající neexistenci způsobilého objektu resp. předmětu útoku trestného činu neoprávněného užívání cizí věci po obsahové stránce uplatněnému dovolacímu důvodu odpovídají. Jak zjistil dovolací soud, také v námitce nesprávnosti hmotně právního posouzení bylo nutno obviněnému přisvědčit.

Trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 písm. a) tr. zák. se dopustí, kdo se zmocní cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla v úmyslu jich přechodně užívat nebo na cizím majetku způsobí škodu nikoli malou tím, že neoprávněně takových věcí, které mu byly svěřeny, přechodně užívá. Motorovým vozidlem ve smyslu citovaného ustanovení je nekolejové vozidlo poháněné vlastní pohonnou jednotkou. V případě, že se jedná o vozidlo nepojízdné, přichází v úvahu spáchání tohoto trestného činu toliko ve formě pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., a to pokusu na nezpůsobilém předmětu útoku. Ten předpokládá omyl pachatele ve způsobilosti nebo existenci

předmětu útoku a současně omyl v existenci nebo zasažitelnosti individuálního objektu trestného činu. V okamžiku útoku tedy konkrétní společenský zájem, na který je útočeno, buď vůbec neexistuje, anebo není takové kvality, jakou si pachatel představuje. I pro pokus na nezpůsobilém předmětu útoku platí, že se jeho trestnost posuzuje podle materiálního hlediska, tedy stupně společenské nebezpečnosti ve vztahu ke konkrétnímu trestnému činu (srov. rozh. č. [12/1991](#) Sb. rozh. tr.). Zjištění, zda pokus trestného činu byl spáchán na způsobilém či nezpůsobilém předmětu útoku je tak významnou okolností, která má vliv na posouzení materiální stránky činu. V případě, že si je pachatel vědom nepojízdnosti vozidla a toto užívá pouze tím způsobem, že v něm po určitou dobu setrvává, může být stupeň nebezpečnosti takového činu nepatrný a trestní odpovědnost za něj vyloučena (§ 3 odst. 2 tr. zák.).

Obviněný ve svém mimořádném opravném prostředku namítl ke skutku kvalifikovanému podle § 8 odst. 1 tr. zák. a § 249 odst. 1 tr. zák. nezpůsobilost objektu trestného činu (správně nezpůsobilost předmětu útoku) spočívající v nepojízdnosti vozidla, ve kterém byl přistižen, neboť z něj byla demontována spínací skříňka a palivové čerpadlo, tedy součástky, bez kterých vozidlo není schopno provozu. Jak zjistil Nejvyšší soud, soudy obou stupňů se možnostmi použití předmětného automobilu k jízdě ve svých rozhodnutích nijak nezabývaly, přestože i tuto námitku uplatnil obviněný ve svém odvolání. Podle protokolu o ohledání místa činu (č.l. 17) ve vozidle chybělo víko rozdělovače a kabely od rozdělovače u motoru a na přístrojové desce vozidla chyběly ovládací prvky. Z uvedeného je zřejmé, že námitku obviněného nelze ze stávajících skutkových zjištění vyvrátit. Krajský soud ve svém rozhodnutí na obdobně formulovanou námitku obviněného věcně nereagoval. Odvolací soud pouze paušálně odkázal na dostatečné vypořádání se s námitkami obviněného již v řízení u soudu prvního stupně a nenaplnil tak účel odvolacího řízení.

Nejvyšší soud ze shora uvedených důvodů z podnětu dovolání obviněného podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 1. 2006, sp. zn. 11 To 471/2005, a rozsudek Okresního soudu v Trutnově ze dne 21. 9. 2005, sp. zn. 4 T 50/2005. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu v Trutnově přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Věc se tak vrací do stadia řízení u soudu prvního stupně. Okresní soud bude v dalším řízení konat hlavní líčení za přítomnosti obviněného případně bude muset využít zákonných prostředků k zajištění přítomnosti obviněného u hlavního líčení. V meritorním rozhodnutí pak bude nutno vypořádat se s námitkami obviněného přezkoumatelným způsobem a skutkový stav jednoznačně popsat tak, aby bylo možno usuzovat o naplnění formálních znaků pokusu trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 8 odst. 1 tr. zák. a § 249 odst. 1 tr. zák. obviněným, zejména o naplnění jeho subjektivní stránky, stejně tak i materiální stránky trestného činu. Bude nutné prověřit obhajobu obviněného ohledně jeho vozidla, jímž měl na místo činu přijet (jeho tvrzení vyplývá i z úředního záznamu Policie České republiky, obvodního oddělení V. z 8. 4. 2005), vypořádat se s tvrzením svědka K. B., že vozidlo bylo na parkovišti odstavené delší dobu, což nevylučuje možnost jeho poškození jinou osobou než obviněným, event. provést další důkazy. Teprve na základě jednoznačně popsaných skutkových okolností bude následně třeba pečlivě hodnotit provedené dokazování a učinit právní závěry ohledně kvalifikace zjištěného skutku podle příslušného ustanovení trestního zákona.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvrzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Ochranné opatření](#)